

2023

OBSERVATORI DE LAS PRECARITATS DEU PAÍS BASCO

#2

la precaritat
alimentària
en País Basco

 PAYS
Basque
euskal
herria

CENTRE
INTERCOMMUNAL
D'ACTION SOCIALE

GIZARTE EKINTZAKO
HERRIARTEKO
ZENTROA

CENTRE
INTERCOMUNAU
D'ACCION SOCIAU

laudap

Agence d'urbanisme
Atlantique & Pyrénées

SOMARI

Editoriau	3
Abans-díser	4
1. - Qui son los publics ?	7
1.1- Ensay de caracterizacion	8
1.2 - La tipología deus publics e la soa evolucion	10
1.3 - Los espiars deus profesionaus de l'accion sociau (l'ajuda alimentària com apèr d'acompanhament)	16
2. - Quinas respuestas ?	18
2.1- Las estructuras d'ajuda alimentària : tipología e activitat	19
2.2 - Los benevòles, ua ressorça rara, mes hòrt necessària !	20
2.3 - Las ressorças alimentàries : l'aprovedida suu territòri	22
3. - Quaus serén los mejans navèths a méter en òbra tà har baishar la precaritat alimentària suu territòri ?	26
3.1- Çò qui s'experimenta ací	27
3.2 - Çò qui's hè aulhors	29

Crèdits

Daccion & realizacion grafica

Noveme de 2023 - Publicacion realizada peu CIAS País Basco en
associacion dab l'AUDAP
Mesa en pagina e illustrations : Flora Roliers

Contribucions : Banca Alimentària, Conselh Departamentau 64, UL Crotz Roja de Baiona, Restaurants du Cœur, Secours Catholique, Picoradas Crotz Roja, CCAS Baiona, Table du Soir, Associacion On Egin, 2 soirs 2 repas, Entraide Saint Sauveur, Mission Locau, CROUS, Bâtir les Solidarités, especierias sociaus deu País Basco, CCAS.

Crèdits Fotos : Mathieu Prat, dret reservat bòrda Uhaldia, dret reservat GERS Solidaire, Kom Cébo, Shutterstosk

Cartografia : AUDAP

Arrevirada en occitan-gascon : Lo Congrès

“

EDITORIAU

Après ua prumèra edicion consacrada au lotjament e a l'aubergament, l'Observatori de las precaritats que da a véder augan ua auta cara de la precaritat, l'accès a l'alimentacion. Dab tostems aquera dobla ambicion de conéisher miélher aquera calamitat, mes tanben de convidar a l'accion entà perlongar las iniciativas nombrosas -associativas, publicas e privadas- qui's conjugan suu terren.

Uas dadas que'ns devén interpellars. D'ua part, com dens tot lo país, la precaritat alimentària que s'ahorteish tanben suu neste territòri entà tocar haut o baish 35 000 personas. Puish, au contra deus prejutjats, las caras de la precaritat alimentària que son a cambiar. Aquesta que tòca d'ara enlà personas inseridas dens la societat, qui an un emplec, un lotjament, joens tanben, de mei anar mei. Fin finau, pr'amor que faussa lo sentiment de dignitat de personas qui non gausan pas tostems har ua demanda d'ajuda, aquera precaritat n'es pas tostems localizada .

Devant aquera realitat, que son nombrós los actors qui lutan suu terren e qui, a maugrat la demanda creishenta, non s'acatan. Que son nombrós los dispositius : l'ajuda d'urgéncia dab repaishs cauds, la distribucion de paquets alimentaris, las especierias sociaus. Lo País Basco que compta atau nombrosas iniciativas, sovent benevolament. Probable qu'ua mei bona coordinacion e'us ajudaré tad estar mei eficaç.

Que i a un aute enjòc màger ; quauques actors qu'imaginan au jorn de uei navèras solidaritats alimentàrias, bastidas sus la participacion de las personas, qui permeteré a tots de causir produits sanitós tà eths medishs e bons tau planeta, tot aquò en tornar trobar la lor dignitat de ciutadans. Sapiam accompanhà'us ! E siim curiós en anar descobrir çò qui d'autes territoris an podut experimentar e qui'ns poderé inspirar utilament.

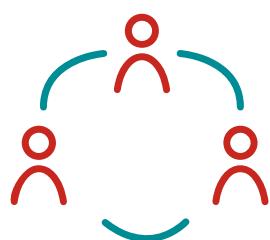
Acarats a la precaritat alimentària , com hòrt de benevòles, no's cau pas acatar. Acarats a la precaritat alimentària, e com hòrt benevòles, no'ns cau pas acatar, hèm !

©KOMCÉBO

Jean-René Etchegaray

President de la
Comunitat País Basco
e deu CIAS País Basco

”

LOS INDICATORS

Haut o baish
30 000 à 35 000
 personas que son en situacion de
precaritat alimentària
 en País Basco.

Sia haut o baish lo 10% de la
 populacion deu País Basco.

= 18 000
 personas ajudadas*
 sia **2 300 000**
 repaishs distribuits

+33%
de produits alimentaris
 distribuits enter 2019 e 2022
 (en tonatge)

1100
 tonas
 sauvadas deu
gaspilhatge
 alimentari

sia l'emission de
4 400
 tonas de CO²
 evitadas

40
 empreses mecenès
 que sostienen
 accions solidàries
 per mecenat logistic,
 financèr, materiau, de
 competéncias

50 empreses
 collectades cada setmana
 (GMS, grossistas, industrias,
 productors)

34 associacions
 partenàries

220 benevòles
 actius cada setmana
850 benevòles
 mobilitzats entà la
Collècta Nacionau de noveme

*Aqueras chifras que son estimacions aproximativas en l'absència de dades estructuradas, gessidas deu rapòrt annau 2022 de la Banca Alimentària deu País Basco.

DE QUÉ PARLAM ?

La **noción de precariedad alimentaria**¹ qu'a emergit en França a la fin de las annadas 1980 dens lo linhatge de las òbras deu sociòlogue Serge Paugam e d'ua definicion de la precariedad prepausada peu Conselh Economic e Sociau francés. Hòrt mei que l'inseguritat alimentaria, mei populara en d'autas païs, aquera noción que torna hicar l'accès a l'alimentacion au còr d'un enjòc sociau, qui passa au delà donc deu prisme quantitatius e nutricionau entà har mei pregondament lo ligam enter alimentacion e exclusion. Pr'amor la soa definicion càmbia sovent, la precariedad alimentaria que demora ua situacion qu'es de mau tradusir en chifras.

D'un aute costat, un estudi de l'Agéncia Navèra de las Solidaritats Activas explica que « *l'alimentacion qu'es un determinant màger de la santat e factor de risc sociau. 15% de la mortalitat qu'es devuda a l'alimentacion (contra 12.5 % entau tobac).* »

La precariedad alimentaria qu'es ua dimension de la precaritat en tan que situacion globau.

La precariedad alimentaria qu'es meilieu lo resultat de la combinason de mei d'un paramètre sociau particular, per exemple : la situacion familiau, la situacion professionau, l'atge, lo lotjament, la santat, la situacion reglamentària, la situacion geografica e la mobilitat. En França, milions de personas non minjan pas a la lor hamí o que's neureishen mau d'un punt de vista quantitatius e qualitatius pr'amor d'ua manca de mejans financiers. Qu'es aquò qui s'apèra la precariedad alimentaria. Segon un estudi publicat peu Crédoc en mai de 2023, 16 % deus Francés que declaravan a la fin de l'annada d'abans non pas poder minjar a la lor hamí.

L'ajuda alimentaria qu'es un domèni complèxe, tan per la diversitat deus actors o de las estructuras, com per la deus apròchis e de las auhèrtas. Los beneficiaris que's viran o que son orientats cap a un tipe d'ajuda alimentaria meilieu qu'un aute, en fonction de la lor situacion. Segon l'INSEE, « l'ajuda alimentaria en natura, portada per las associacions que's desparteish en tres categorias màgers : las distribucions de repaishs, los paquets o tistèths alimentaris, las especierias sociaus. » :

¹Hont : Citego.org.

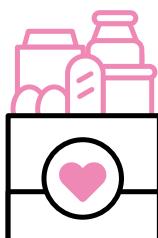

Ajuda d'urgència

distribucion de repaishs cauds / enterpans e collacions, hèita per associacions.

Sia devath fòrma de «restaurants sociaus» (Table du Soir, Zuekin «Un ser, un sopar»), sii per Arcuelh de jorn (PAJ, Zuekin, Secours Catholique) o pendent las «picoradas» (Crotz Roja, per ex.).

Aquera ajuda d'urgència qu'es un sistèma de distribucion caminaire qui vòu anar prumèr cap a publics shens domicili fixe.

Distribucion alimentària (tistèths o paquets)

Autrejadas en centres de distribucion fixes o caminaires. En generau, lo paquet d'urgència preparat a l'avança qu'a per objectiu de respóner a un besonh immediat e qu'es autrejat shens condicions. Lo tistèth, eth, qu'es lo mei sovent constituit peu beneficiari dab ua causida mei o mensh larja, dab o shens l'ajuda de benevòles.

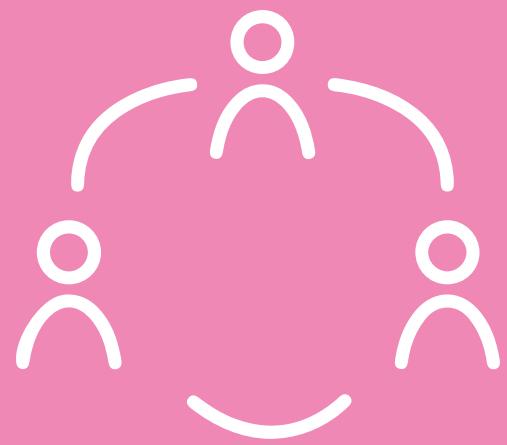
Especierias sociaus

que prepausan, dens espacis amainatjats com comèrcis « classics », ua ajuda alimentària a un public en precaritat per ua participacion financèra minima (generaument enter 10 e 30% deu prètz aficat). Aquera ajuda qu'es limitada en lo temps, orientada per un tribalhaire social ; que permet d'aver un accompanhament per un(ua) Conselhèr(a) en Economia Social e Familiau, e d'accendir a talhèrs individuaus o collectius (talhèr budgetari, talhèr cosina, etc.).

Un cèrt nombre d'aqueras ajudas que pòt estar limitat geograficament sustot quan relhèvan de comunas, a l'imatge d'ua especieria social restacada a un CCAS.

Non son pas tractats ací los repaishs servits dens las estructuras d'aubergament (tipe Ostalaria social, Centres d'aubergament de reïnsercion - *Atherbea* - o Sites d'aubergament d'urgència - *Manuit, Ene Tokia*...).

D'un aute costat, uas particularitats hèn qu'es de mau aver ua vision globau : Los Restaurants deu Còr qu'an lo lor pròpi funcionament e la Banca Alimentària deu País Basco non pren pas en compte las estructuras de Sola (qui s'aprovedeishen a la Banca Alimentària de Bearn e Sola).

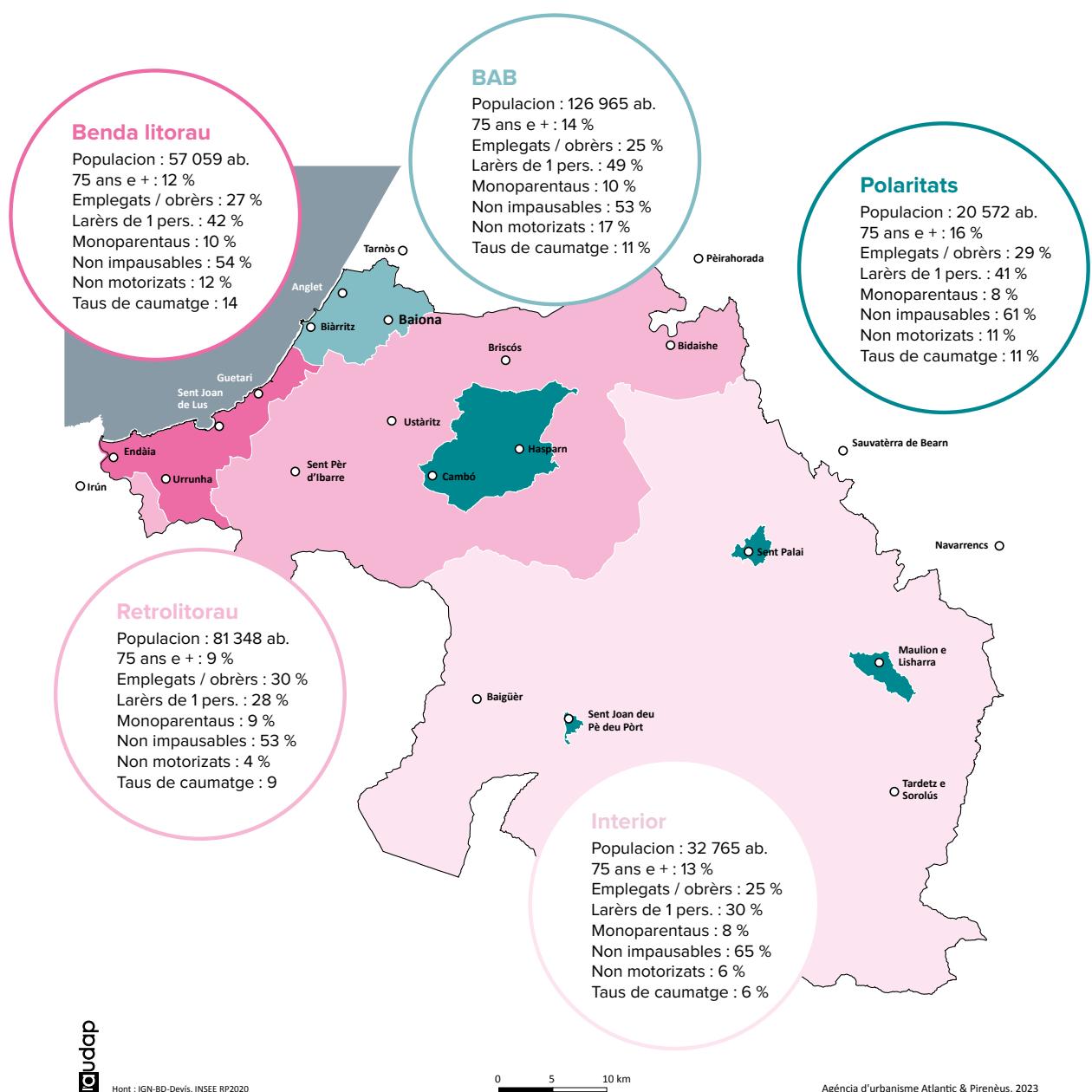

#1 QUINS PUBLICS ?

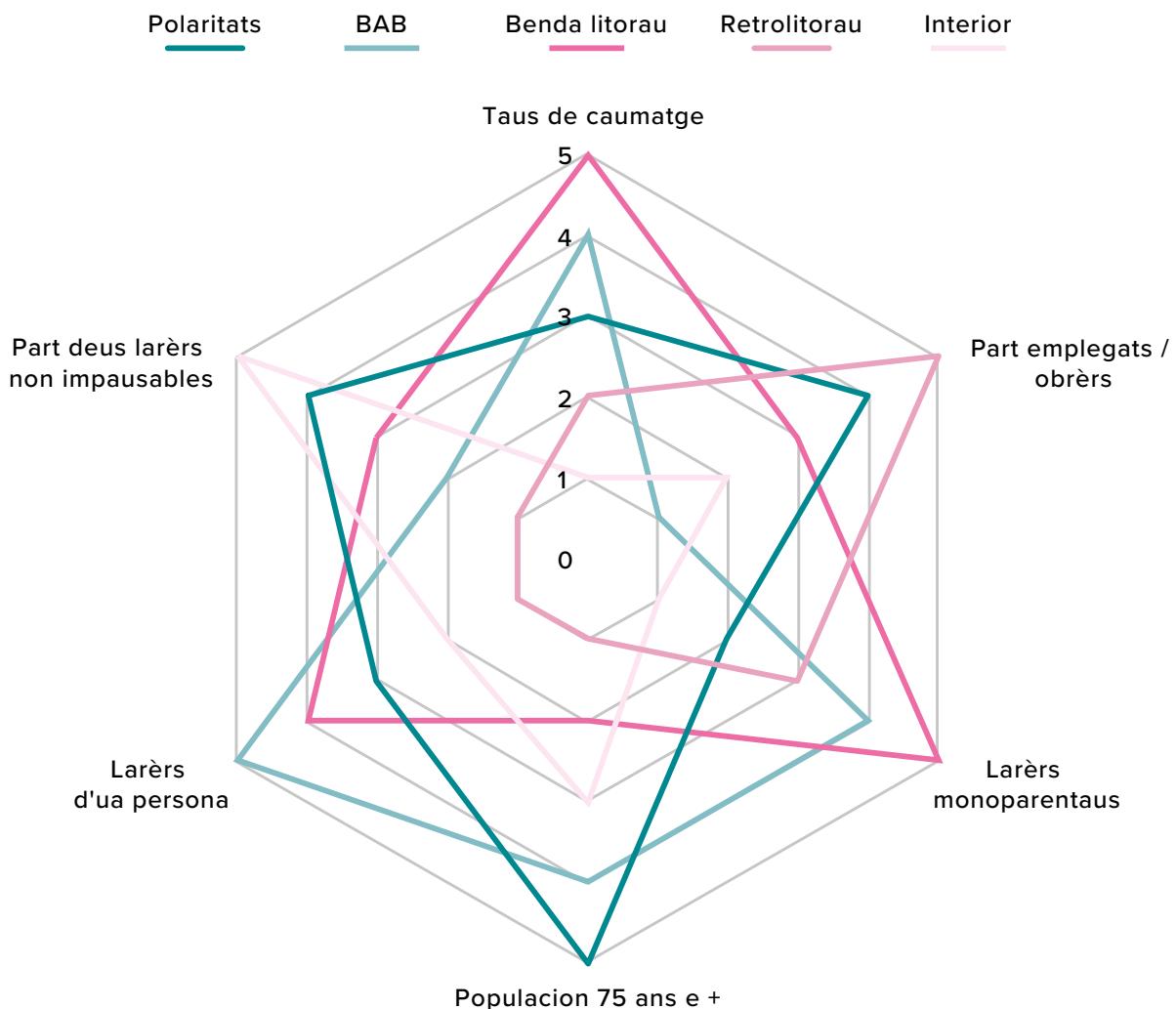

1.1 ensai de caracterizacion

La precaritat alimentària es sonque ua de las dimensions de la precaritat com situacion globau multifactoriau. Ua prumèra analisi a l'entorn de dadas generaus disponiblas sus la populacion qu'estó miada. Lo territòri deu País Basco qu'es estat categorizat en 5 sosterritòris diferents : la zòna Baiona-Anglet-Biàrritz (BAB), la benda litorau, lo retritolorau, lo País Basco interior e las polaritats.

Aqueths indicators que son estats causits entà illustrar mei d'un paramètre sociau qui pòden aver ua influéncia sus la precaritat sustot alimentària : la situacion familiau (monoparentalitat, part de las personas solas), l'atge (part deus 75 ans e mei), la situacion de cap a l'emplec e los revienguts (part deus emplegats e obrèrs, part deus larèrs non impausables, caumatge), la non-motorizacion. Aqueth tribalh qu'es sonque l'ensai d'ua prumèra representacion e n'a pas per vocacion d'ac díser tot sus la precaritat au País Basco.

Las polaritats que's desmarcan per la part de personas atjadas (75 anys +).

Lo BAB que's desmarca per ua hòrta proporcion de larers de 1 persona.

La benda litorau que's desmarca peu son taus de caumatge e la soa part de familhas monoparentaus

Lo retrolitorau que's desmarca per la part deus emplegats/obrers.

L'interior que's desmarca per la part de larers fiscaus non impausables.

Se cadun deus territoris observats que's desmarca sus un indicator especific, la nota mejana deus 5 indicators, qu'es la benda litorau qui a la nota mei alta (3.7/5) e la mei baisha suu retrolitorau (2.2/5).

De faiçon generau los sectors urbans (benda litorau, BAB, polaritats) qu'afican ua nota au delà de 3.5 quan los mei ruraus (retrolitorau e interior) an ua nota meilieu mei baisha a l'entorn de 2. Que cau avisa's qu'aquera prumèra analisi n'a pas la pretencion de resumir l'ensemble deus factors de precaritat. En mei, los sectors ruraus, si apareishen suu papèr com sectors de mendre risc que son, com los autes, pertocats peu subjècte. Mes, los qui son precaris sus un sector mei rurau, que se'n veden mei tà poder accedir a ua auhèrtia dedicada

Aqueth prumèr apròchi qu'es estat completat per ua enquèsta a destinacion deus publics beneficiaris de l'ajuda alimentària en País Basco.

1.2 LA TIPOLOGIA DEUS PUBLICS e La soa evolucion

Mei de 200 questionaris qu'estón collectats, despartits enter 18 estructuras de l'ajuda alimentària. L'enquèsta qu'estó realizada dens lo corrent deu mes de deceme peus benevòles de las estructuras cibladas. L'objectiu d'aquera enquèsta n'es pas d'aver ua representativitat totau de la precaritat alimentària mes ua vision qualitativa deus perhius qui an recors a l'ajuda alimentària, que sia d'urgéncia, de distribucion alimentària o en especieria sociau.

Entà cada estructura, los questionaris qu'estón orientats de cap a un panèl ciblat de publics entà cobrir la diversitat deus perhius qui beneficijan de l'ajuda alimentària : sector geografic (litorau, rurau, periurban), tipologia de larès (familha monoparentau, joen, retirat), situacion cap a l'emplec (caumaire, shens emplec, persona au larèr). Los resultats recoltats que son en coeréncia dab las dadas nacionaus de la Banca Alimentària.

48%

**de personas solas au demiei
deus qui an responut a l'enquèsta.**

Globaument, las personas solas que son los publics majoritaris de l'ajuda alimentària, totes estructuras con.honudas (entà l'ajuda d'urgéncia, aquera chifra que culmina a 87%). Las familhas monoparentaus que son los dusaus perhius mei representats dens las estructuras d'ajuda alimentària (27%).

84%

**deus qui an responut qu'an
un lotjament estable.**

Au demiei d'aquestes, 52% que son locataris deu parc sociau, on la deteccion de la precaritat es potenciaument de mei bon har per'mor de la preséncia mei hòrta deus tribalhadors sociaus e de las ajudas en favor deus publics fragiles.

55%

**deus qui an responut
que viven suo BAB.**

Aquera representacion hòrta deus abitants deu BAB que s'explica per ua auhèrta en ajuda alimentària mei concentrada sus aqueth sector, sustot entà l'auhèrta d'urgéncia. Aquera disponibilitat/diversitat d'auhèrtas suo litorau questiona lo recors a ua ajuda adaptada en los territoris interiors.

64%

**deus qui an responut
que son hemnas.**

Que son la part mei importanta deus publics qui van a las estructuras d'ajuda alimentària suu territòri. L'ajuda d'urgéncia qu'es ua excepcion dab ua part mei importanta d'òmis dens los qui an responut (67%).

37%

**deus qui an responut que beneficijan
de revienguts d'activitat, de caumatge
o de retirada.**

45% deus qui an responut que tòcan minimas sociaus o allocacions sociaus (RSA, handicap, arrèst longa malaudia, invaliditat) e 3% que son shens ressorças. Aqueras situacions que son divèrsas segon los tipos d'estructuras d'ajuda alimentària :

- Ajuda d'urgéncia : ua part mei importanta de personas shens ressorças (13%) e beneficijan d'allocacions handicap (40%).
- Especieria sociau : perhius dab revienguts (en emplec, caumatge, retirada : 34%) o beneficijan de minimas sociaus (29%)
- Distribucion alimentària : ua diversitat de perhius e de ressorças associadas.

211

**questionaris
collectats**

18

**estructuras
mobilizadas**

48 ans

**qu'es l'atge mejan deus qui an responut e qui son
beneficiaris de l'ajuda alimentària en País Basco.**

Globaument, los 30-59 ans que son mei representats dens los publics qui van dens las estructuras d'ajuda alimentària, comparats dab la lor representacion sus la totalitat de la populacion de País Basco. Los perhius 45-59 ans que son mei representats dens l'auhèrta d'urgéncia, quan la distribucion alimentària beneficia a publics mei joens (en ligam dab las accions de distribucion deu CROUS).

25%

**deus qui an responut
qu'an un emplec.**

Per dispausar de revienguts, aqueras personas non subvienen pas aus lors besonhs e que sollicitan las estructuras d'ajuda alimentària. Au demiei deus 75% qui n'an pas d'emplec, que podem mentàver ua diversitat de situacions : recèrca d'emplec, retirats, personas au larèr, handicap, arrèst malaudia longa durada, demandaires d'asili, estudiants, ...

« lo public ajudat qu'es de mei anar mei larg »

Especieria sociau Crotz Roja

« Hòrt de tribalhadors qu'an juntat los beneficiaris deus minimas sociaus »

CD64-SDSEI Niva Nivèla

« Lo perhiu deu public qu'a evolucionat e non s'ageish pas únicament de personas en grana precaritat »

CCAS Baiona

« Ua populacion de mei anar mei joena : 20-30 ans en rompedura familiau, 30-40 ans au moment d'accidents de la vita (divòrci, licenciamient) »

Picoradas Crotz Roja

« la demanda qu'a hòrt aumentat despuish l'estiu 2022 (+30%) »

Especieria sociau Crotz Roja

Retorn comun deus professionaus

Que notam qu'es de mau har ua localizacion en rason deu silenci de hòrt deus qui an un sentiment de vergonha, de desklassament e de pèrta d'autonomia, mentre que tribalhan o que son en contractes precarís o interim. Hòrt de familhas non demandan pas las ajudas alimentàrias per pudor sovent, per mauconeishença còps que i a. La precaritat alimentària non localizada que seré dilhèu mei a estudiar en País Basco interior.

La Table du Soir²

Despuish 1993, data de la creacion de l'associacion gràcias a un punhat de baionés, lo nombre de beneficiaris qu'a mei que quíadruplat, çò explica Jean-Michel Prieto, expresident. « *La crisi qui vivem que hè arribar un public navèth : joens sasonèrs tocats per la baisha sobta d'activitat econòmica, personas dab revienguts modèstes e qui son cadudas hens la precaritat pr'amor deu caumatge, qui viven dens la lor auto o qui n'an pas los mejans de's har un repaish caud cada ser...* »

²Hont : Ville de Bayonne. « *La Table du Soir, saison 30* ». Vila de Baiona : site Internet, 2 de mai de 2023. www.bayonne.fr/information-transversale/actualites/table-su-soir-table-despoir-12327

Discors SDSEI Niva Nivèla :

« A noste, a Endàia, que i a ua lista d'atenta de mantuns mes abans de poder beneficiar vertadèrament de la distribucion alimentària (don de tistèths setmanèrs). Dens l'incapacitat d'esperar, uns beneficiaris qu'ac dèishan e en consequéncia, pauc de personas e'n beneficijan vertadèrament. Qu'èm urós de poder comptar dab ua especieria associativa (paganta mes acomodanta,) sus bons de crompa CCAS de qui los montants vienen d'estar revalorizats tots complementaris deu hòns precaritat deu Departament.»

La Banca Alimentària de País Basco e lo SDSEI Niva Nivèla

que hèn remontar l'aumentacion de tribalhadors praubes au demiei deus beneficiaris de l'ajuda alimentària (BAPB, SDSEI Niva).

Martine – retirada : « Quan vedem que i a totun, e qu'es important, monde qui tribalhan... qui tribalhan e qui viven hens las lors autos....(...) aquò no's podèva pas conceber quauqu'annadas a , briga ! Aqueras personas que s'ahonín e n'arriban pas a tornar gahar lo hòrt dens çò qui's ditz, la societat dab un teit, etc. etc. Qu'es enòrme aquò... quauqu'un qui tribalha ! (...) »

PARAULAS DE BENEFICIARIS

TESTIMONIATGE DE CLAIRE

demandaira d'emplec

« Jo que cercavi desesperadament un tribalh e ne'n trobavi pas . E qu'avèvi las dues dròllas a casa . Dab lo RSA. Qu'èri escanada . La Crotz Roja que m'a permetut de plear lo frigò. E que'vs pòdi assegurar qu'un còp lo frigò plen, e ben quin solaç ! Qu'es un solaç pr'amor no'ns demandam pas cada jorn quin vam har minjar los mainatges ! (...) Qu'es un endret on nse sentim pas jutjat ni mesurat. Que'ns sentim arcuelhuts, que'ns sentim pres en compte, que'ns sentim escotats . Que prenen de las vòstas novèlas, que prenen novèlas deus mainatges. Qu'èi incontrat personas adorables, plan a l'escota e eficaças. (...) Jo qu'èi vist vertadèrament personas de tots los demieis, que siin personas qui an perdut la lor enterpresa d'un còp e qui's tornan trobar shens arren, que siin personas qui son en fin de drets e qui espèran la lor retirada... que'us demora un o dus ans a tirar e donc atau... que son aquí pr'amor n'an pas la causida. mairs solas evidentament, hòrt... personas qui arriban pr'amor que son refugiadas, mes qui son dejà dens lo sistèma deus servicis sociaus... que'n vedi tanben, qui aprenen lo francés a la Crotz Roja. Qu'i a tanben actius joens o personas qui n'arriban pas tornar trobar tribalh. »

Extrèit deu filme produsit peu Collectiu associatiu Bastir las Solidaritats au parat deu Fòrum 2022 sus la precaritat alimentària.
Realizacion Alain Benesty La Manufactura de l'Imatge. Noveme de 2022.

RACONTE DE EN F. 55 ANS

Shens domicili fixe, resident sus la comuna de Baiona despuish 2022.

« En heurèr de 2022, qu'arribi a Sent Joan deu Pè deu Pòrt dab la mea tenda e la mea sarpa puish a Baiona. Que dromi aus arcuelhs d'urgéncia, (dab los jorns de caréncia qu'es possible que'm demandin de cambiar d'aubergament). Quauque còp lo matin que passi au Secors Catolic tà dejunar, que passi tanben au Punt Arcuelh de Jorn de Baiona. Que vau tà la mediateca pro sovent. Que pòdi tanben passar un drin de temps dab d'autas personas. Qu'es possible de comunicar dab los autes juste per la soa simpla preséncia. (...) Cada ser que vieni sopar a la Table du soir e despuish abriu que vieni disnar au PAJ. Qu'èi descobèrt tots aqueths lòcs gràcies a d'autas personas de la carrèra. La mei grana dificultat entà jo qu'es d'estar au miei deus autes donc qu'avèvi drin de paür, au començar qu'èra complicat dab la proximitat, lo brut ,l'agitacion, las agressions còps que i avèva. Los mens mejans ne son pas pro entà poder crompà'm lo minjar donc n'èi pas la causida. Qu'avem hèra d'astre a Baiona, que i a causas prepausadas. (...) En dehòra deu repaish entà'm neurir, que i vieni cercar reconeishença e benvolènça. (...) Qu'èi incontrat ua infirmièra psicològa au Secors Catolic on vau quauque còp. Qu'èi resistit longtemps. Adara, despuish dus mes que soi seguit per aquera infirmièra. (...) Que hè ben d'aver personas dab qui pòdi comptar, parlar, estar escotat, interagir. Aqueth seguit qu'a tanben permetut que posqui dilhèu beneficiar de drets mei qui non coneishèvi pas. Qu'avem montat un dossier de demanda d'Allocacion Adulta Handicapat. (...) Uei, que'm senti mei amatigat mes qu'es difficile de's projectar. La vita qu'es hèita de cicles...Que vivi lo moment present. »

ENTERTIEN DAB DAUNA D.

en coble dab 3 mainatges a carga de 19, 15 e 13 ans. Locatària. Beneficiària de l'especieria sociau de Baigorri Garazi.

« Que soi arribada dab la mea familha entà préner un bar, 5 ans a. Mes lo Covid qu'es passat per aquí... dab l'arrèst de la mea activitat au bar n'èi pas dret a nada ajuda. Que vivem donc despuish quauques mes sonque dab 1 salari per 5. E tot que va viste, las facturas impagadas, descobèrts qui segueishen, carta blua blocada, ... Qu'es la galèra, tot aquò que contunha ! Que soi anada véder ua assistenta sociau e qu'es era qui m'a hèit conéisher l'especieria sociau ! Que vau a l'especieria sociau despuish lo mes passat e que i èi dret pendent 3 mes. Aquò que ns'ajuda hèra, mes non seram pas jamei sortits de la galèra dens 3 mes ! N'èi pas jamei avut d'a priori sus totas aqueras ajudas. Urosament qu'aquò existeish ! Pr'amor las galèras que pòden arribar lèu e no's cau pas clucar los uelhs, de mei anar mei que i aurà monde atau. Non i a pas nada rason d'aver vergonha. Mes quan tribalhas e que non t'ac viras pas, qu'es inadmissible ! »

anar mei Luenh

Quauquas dadas suus trajèctes e l'utilitat de l'ajuda alimentària

Dens l'encastre de l'enquèsta realizada auprè de las 18 estructuras (cf. paginas 10 e 11), los publics qu'estón questionats suus lors recors a l'ajuda alimentària (cf. carta pagina 19) :

➤ Los publics qui an recors a l'ajuda d'urgéncia

Los publics que frequentan generaument l'estructura despuish mantuas annadas, a ua freqüència quasi jornalèra per la mieitat d'eths. Qu'arriban generaument peu boca a aurelha, shens besonh que'us tornin dirigir los servis sociaus. Açò qu'illustra l'importància d'aquera ajuda entad aqueras personas qui viven sovent per la carrèra. En vienent en aqueras estructuras, las personas arcuelhudas que recèrcan tanben ligam sociau.

Dispositiu complementari, las picoradas qu'asseguran tanben un ligam dab publics plan precaris. Los actors de l'ajuda alimentària afirman que las personas encontradas per aqueras picoradas son en aumentacion, signe d'un besonh hòrt d'aqueth tipe d'ajuda (haut o baish 4 400 personas/an suu BAB).

➤ Los publics qui an recors a la distribucion alimentària

La mieitat deus beneficiaris deus dispositius de distribucion alimentària que l'utiliza despuish mei d'un an. La freqüència que depend deus ritmes de las estructuras mes los resultats de l'enquèsta que mentaven ua frequentacion setmanèra. L'accès ad aquera ajuda qu'es sosmetut a plafons de revienguts : la majoritat deus beneficiaris interrogats que son estats dirigits sus aqueras estructuras peus servis sociaus (SDSEI, Assistent Sociau, CCAS, ...). Per uas estructuras, la demanda hè que meten en plaça llistas d'espèra, com sus Endàia per exemple. Sus aqueth sector, que i a en efèit 2 associacions : la Crotz Roja e lo Secors Popular.

A Endàia, la distribucion Crotz Roja que's hè un còp a la setmana, en seguida d'ua orientacion deu tribalhador sociau. A l'òra d'ara qu'avem familhas orientadas qui espèran tostems. Que hèm orientacions per defaut au Secors Popular, mentre que quauques familhas son en negatiu autanlèu la debuta deu mes.

La Crotz Roja, non pòt pas préner mei de familhas pendent la distribucion, pr'amor qu'a tocat la soa capacitat maximau en tèrmes de logistica.

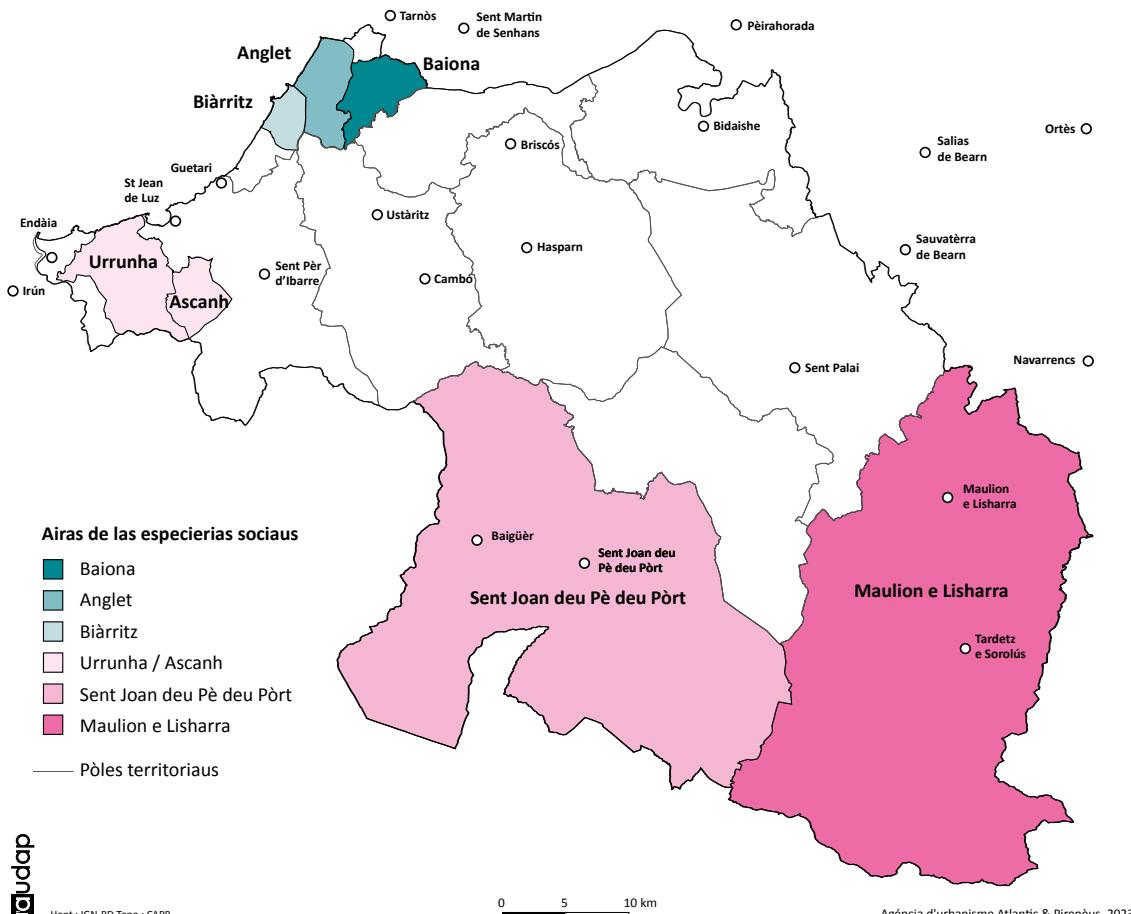

➤ Los publics qui an recors a l'especieria sociau

L'acompanhament deus publics en especieria sociau qu'es en generau d'ua durada de 6 mes renovelabla un còp, entà resòlver questions de gestion de budget/deutes. Las plaças que i son limitadas ; au jorn de uei, de granas disparitats qu'existeishen fàcia a la demanda en acompañament suu territori segon los critèris de cada estructura.

La Comunautat d'Aglomeracion País Basco e lo CIAS País Basco qu'an lancat en 2022 un estudi qui a per mira de cobrir las zònes blanques deu País Basco per servicis de tipe « especierias sociaus », e aquò, entà optimizar la cobèrta territoriau de l'ajuda alimentària. En fucion deus besonhs deus diferents territoris, mantuns scénarii que son estats imaginats.

➤ L'espandida de las especierias sociaus

➤ Conclusion de l'enquèsta

Entà tots aqueths publics, l'ajuda alimentària que constitueish un sostien necessari de qui no's pòden pas passar (+75% deus qui an responut que l'estiman essenciau). Las responsas a la question «Dens un an, e pensatz contunhar a utilizar los dispositius ?» qu'an metut endavant un besonh qui poderé perdurar (20% que l'utilizaràn probablament enqüèra) o ua abséncia de vision sus l'aviéner (52 a 61% segon las estructuras, ne's projèctan pas).

La capacitat de las estructuras a respóner aus besonhs deus diferents publics qu'es un subjècte màger. Ua coordinacion melhora que poderé estar la mesa en plaça d'atrunas de gestion comunas entà aver ua vision melhora de l'auhèrta suu territori. Aquò que seré tanben ua solucion entà orientar miéller los publics, despartir e organizar l'ajuda alimentària suu territori. Fin finau entà evitar lo non-recors a l'ajuda alimentària, que haré besonh de desenvolopar estrategias « anar cap a », qui permeterén de tocar publics qui uei non beneficijan pas de l'ajuda* e tribalhar tanben a ua comunicacion mei bona e a un melhorament de l'imatge de l'ajuda alimentària.

*Qu'estiman qu'i a 35 000 personas eligiblas a l'ajuda alimentària, sonque la mieitat que'n beneficia uei (chifras Banca Alimentària).

ÇÒ QUE'S PASSA AULHORS

➤ EPISOL : especieria sociau efemèra entà tocar los invisibles (Pau)

Qu'es ua associacion enter la Vila de Pau, la MJC Berlioz, la MJC de las Flors e lo Centre sociau deu Hamèu, qui a per objectiu de tocar un public dens lo besonh, mes pas forçadament seguit aulhors, e qui vòu respóner au besonh creishent d'abitants qui n'èran pas dinc adara en lo besonh, mes de qui las dificultats s'apièlan (inflacion, prètz de l'energia, alimentacion). Las MJC e lo centre sociau que son en prumèra linha entà constatar aqueras dificultats.

➤ Centres caminaires de distribucion (Restaurants du Cœur Bearn)

Tocar un public aluenhat deus centres fixes, dens l'Èst e lo Nòrd-Bearn, en ciblant quauques comunas, en generau lo capdulh deus ancians cantons, en prefiguracion de futurs centres permanents. Las distribucions qu'an lòc cada 15 jorns dab un camion banalizat e dens un lòc prestat per la comuna.

➤ SoliNiort : especieria sociau en mixitat (Niort)

Prepausar ua fòrma navèra d'ajuda alimentària, mei respectuosa de la dignitat de las personas, deu lor anonimat e de las lors causidas. Lo principi qu'es de permetére a clients solidaris d'accendir a l'especieria. Per las crompas qui haràn e per lo benefici qui'n serà tirat, que permeterà de prepausar reduccions sus las crompas deus clients beneficiaris (-40 o -60% après estudi deu dossier per un tribalhador sociau).

soliniort.fr/le-cabas-solidaire

1.3 L'ESPIAR DEUS ACTORS DE L'ACCION SOCIAU (L'AJUDA ALIMENTÀRIA COM ATRUNA D'ACOMPAÑAMENT DEUS PUBLICS)

CD 64 – SDSEI
Niva Nivèla
Elorri Arregui
 Assistentza sociau
 polivalenta, despuish
 2004

Crotz Roja
(especieria sociau)
Jean-Pierre Arriol
 President de l'unitat
 locau Crotz Roja
 Baiona despuish 9 ans

Picoradas
Sylvie Ozanne,
Evelyne Duchange,
Corinne Ducasse
 Benevòlas a las
 Picoradas de la
 Crotz Roja

Restos du Cœur
Sent Palai
(Distribucion
alimentària)
Kati Boloquy,
 Benevòla despuish 9
 ans e co-animatora deu
 centre despuish 4 ans
 dab Yves Arruebarrena

➤ Quauques mots de presentacion de la vòsta estructura de la vòsta mission e deu ligam dab los dispositius d'ajuda alimentària ?

La nosta estructura qu'amassa ua equipa pluridisciplinària qui intervien en favor de la promocion de la santat, l'autonomia de las personas, l'insercion deus individús e de las familhas, e de l'ajuda sociau a l'enfança. Dens l'encastre deus nostes arcuelhs e acompañaments sociaus, qu'orientam cap a las associacions e institucions locaus qui prepausan ua ajuda alimentària. Qu'avaloram lo besonh d'ajuda iniciau, que'u caracterizam entà prescríver après ua natura e ua durada d'ajuda alimentària adaptada a la situacion.

L'Unitat locau de la Crotz Roja de Baiona que hè accions dens los maines de l'urgéncia e deu secorisme, la formacion aus gèstes de secors, l'ajuda alimentària, lo retorn a l'emplec, las Picoradas. Que mia accions en miei carcerau, o enquèra entà ensenhar la lengua francesa. Per çò qui pertòca l'ajuda alimentària, que's hè peu biaish d'ua especieria sociau, a Baiona, qui arcuelh en mejana 250 familhas a la setmana qui son enviadas per las assistentes sociaus.

L'unitat locau de la Crotz Roja de Baiona que hè picoradas d'ivèrn de noveme a març (passatge cada jorn suu BAB) e tanben picoradas d'estiu (passatge dus còps a la setmana), en serada.

Lo son objectiu màger qu'es lo ligam sociau ; que s'apèa sus ua distribucion alimentària basica entà entrar en contacte dab las personas qui viven per la carrerà.

Que distribuim los paquets alimentaris cada setmana en campanha d'ivèrn, de noveme a març, puish cada 15 jorns en dehòra d'aqueth periòde. Mei de 30 benevòles que's relaian en har ua jornada e mieja d'activitat per setmana.

Las familhas que son inscrivudas dab ua declaracion de las lors cargas e de las lors ressorsas. Que dispausam d'un barèma nacionau.

En mei de l'ajuda alimentària, qu'acompanham las personas dens çò de quotidian, segon los besonhs (ajuda entà CV, desmarchas cap aus servicis, globaument ajuda a la persona).

➤ Dens la vòsta practica, e consideratz l'ajuda alimentària com ua atruna d'acompanhament deus usatgèrs ?

Qu'es ua atruna fondamentau d'un punt de vista umanitari e tecnicament, lo tractament deu besonh alimentari (besonh fondamentau), que permet d'abordar en seguida problemáticas e besonhs mei pregonds. Sortidas de l'urgéncia alimentària, confortadas dens la lor dignitat, las personas que vaden mei libras, mei disponiblas entà's consacrar a la sortida de la lor situacion e a la resolucion de la lor precaritat. Tot parièr com la question deu lotjament, l'ajuda alimentària qu'es a neste transversau a totas las nostas politicas, fundamentau.

Que pensam l'ajuda alimentària qu'es ua pòrta d'entrada entà crear lo ligam sociau « duradís » dab las personas encontradas. Qu'es sonqu'ua ajuda puntuau.

Qu'es evident que l'ajuda alimentària es un apèr entà tribalhar sus « la globalitat de la persona ». Que recebem personas qui son arcuelhudas aus Restaurants despuish de nombrosas annadas : qu'es un lòc on se crèa ligam, on las familhas son arcuelhudas e on pòden parlar e estar escotadas. Un educator de l'estructura BIZIA*, basada a Baiona, qu'es present pendent las distribucions entà ajudar e orientar las personas dens l'encastre de la prevencion a la dependéncia (alcoòl, dròga, etc).

* *Associacion BIZIA qu'es un centre de suenhs, d'acompanhament e de prevencion en addictologia associat dab lo Centre Espitalèr de la Còsta Basca.*

➤ Quins apèrs permetérén d'anar cap aus publics « invisibles » ?

Un melhorament de las connexions enter tots los professionaus (mètges, gendarmas, infirmières, comerçants, associacions, comunas...) que deu perméter d'identificar miélher los publics qui an besonh ua ajuda mes qui non son pas enquèra inscrivuts.

En crear lòcs mei neutres, on las personas harén la lor causida com dens ua especieria classica.

➤ Avez engatjat iniciativas navèras/experimentacions entà respóner a navèths besonhs o a l'aumentacion de la demanda?

Que tribalham en ligam dab los educators de carrèra d'Atherbea suu BAB. Qu'an ua visibilitat mei bona deus esquèts, deus parcatges sosterranhos on demoran las personas qui viven per carrèra. Que podem har passar lo messatge de's viéner encontrar en daubuns punts de passatge. Qu'èm en ligam dab lo 115 qui'ns transmet tanben las demandas, los besonhs.

La precaritat deus estudiants qu'es un besonh navèth suu territòri e que vam ensajar de tribalhar sus aqueth èish a la rentrada.

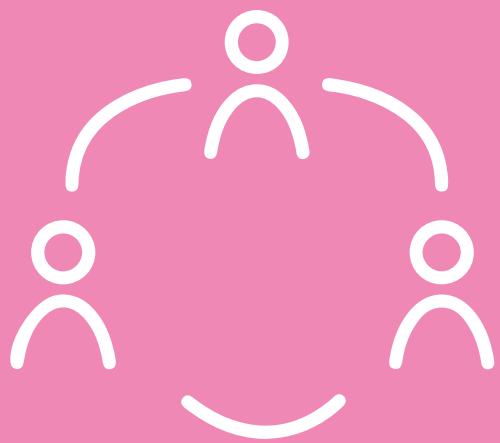
➤ Quaus serén, segon vos, los punts qui caleré modificar o cambiar e qui permetérén de melhorar lo dispositiu de l'ajuda alimentària actuau ?

Que caleré mei de disponibilitats e de dentelhs oraris, n'es pas tostems aisit mes que demoram « soples ». Lo problema màger en lo miei rurau qu'es la mobilitat, n'es pas aisit entà las familhas qui demoran en los vilatges de's desplaçar.

ÇÒ QUI'S PASSA AULHORS

- Guida e cartografia de l'ajuda alimentària (departament de Finistèrra) : Atrunas partatjadas a destinacion deus tribalhadors sociaus entà orientar lo public dab informacions verificadas e deu jorn.
- Coordinacion de l'ajuda alimentària a l'escala departamentau (CD01, CCAS Borg de Bressa, CAF, Mission locau) : Simplificacion de las proceduras dab ua fica d'orientacion comuna e responsas coordonadas enter las institucions dab un liberet de coordinacion. Encontres regulars que son organizats enter las institucions e las associacions entà favorizar la coneishença mutuau (Precaritat : crotzem los nostes espiars entà miar accions amassa).

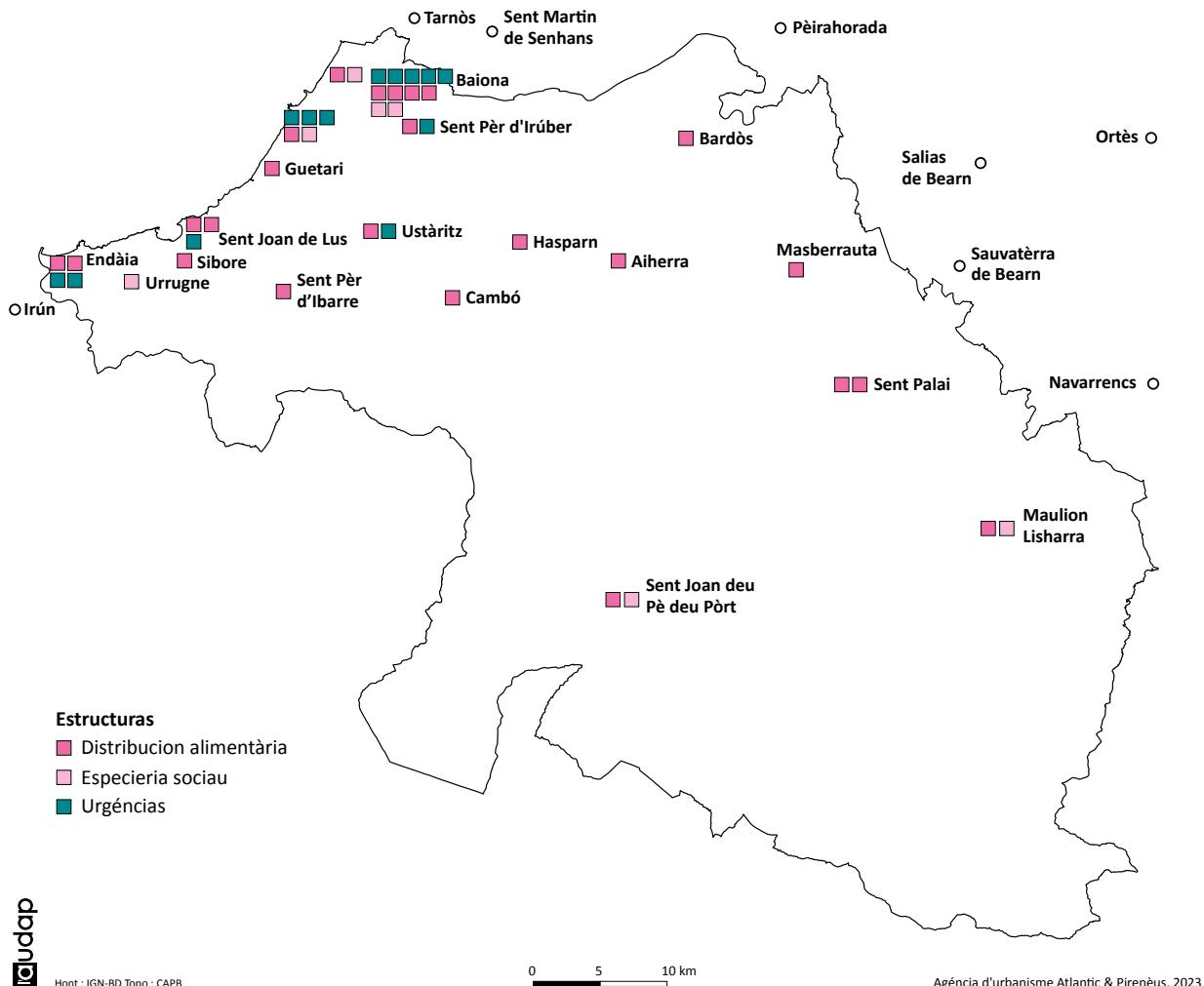

#2 Quinas RESPONSAS ?

2.1 STRUCTURAS D'AJUDA ALIMENTÀRIA : TIPOLOGIA e ACTIVITAT

› Las estructuras d'ajuda alimentària

Qu'existeish ua cinquantena d'estructuras d'ajuda alimentària au País Basco, qui van de l'ajuda d'urgéncia o repaishs cauds, a l'especieria sociau, en passant peus paquets alimentaris. Majament concentrada sus la còsta basca, aquera ajuda qu'es presenta sus l'ensemble de País Basco e qu'a vocation a's desenvolopar enquèra per las annadas a viéner. Cada estructura d'aqueles qu'a un funcionament qui l'es pròpi e que's limita quauque còp a un public redusit geograficament (exemple d'ua especieria sociau restacada a un CCAS). Quauques exemples d'estructuras :

2.2 LOS BENEVÒLES, ua RESSORÇA RARA mes tan necessària !

Que son LA ressorça màger qui òbra tau bon funcionar de tot dispositiu associatiu. Cavilha obrerà qui favoriza lo ligam sociau, los benevòles que son actors importants de l'ajuda alimentària.

➤ Au nivèu nacionau

Segon l'enquèsta aviada en genèr de 2023 per l'IFOP, 23% deus francés que son benevòles dens ua associacion (totas sòrtas d'associacions con.honudas). Que nòtan ua recomposicion deu benevolat dab l'engatjament creishent deus mensh de 35 ans e lo replec seguit deus 65 ans e mei, au punt que vedem d'ara enlà ua proporcion identica de 25% de benevòles en cadua d'aqueras categorias. La diminucion de la proporcion deus 65 ans e mei que's pòt explicar per mei d'un factor : « aqueras personas qu'aucupan sovent ua posicion centrau enter diferentas generacions qui demandan lo lor sostien e qui'us pòden acaparar : los pairs, los mainatges e los arrèhilhs. Lo segond, mei invisible, que tien au hèit que las quauques annadas qui acompanhan la fin de l'activitat professionau e l'entrada en la retirada, que son annadas quan los retirats se tornan definir. (...) Fin finau lo tresau factor, e non lo darrèr, que tien au perhiu deus baby boomers. Qu'an esperanças differentas e que desiran mensh de constrentas (...)»

➤ Au nivèu locau

Au País Basco, las associacions que funcionan a 90 % dab benevòles. L'enquèsta de Bastir las Solidaritats (2022) auprès deus actors de l'ajuda alimentària qu'a metut endavant aqueth sostien essenciau au funcionar d'aqueras estructuras : que comptam mei de 1000 benevòles per mensh de 100 salariats en las 28 estructuras enquestadas.

Lo recrutament deus benevòles qu'es donc permanent entà respóner a l'aumentacion deus besonhs deus publics arcuelhuts. En quasi la mieitat de las estructuras, los recrutaments que's hèn peus hialats personaus, dab formacions organizadas per las associacions. Aqueth sostien indispensable entà las estructuras qu'es fragile a còps ; que necessita aperets au benevolat frequents entà assolidar equipas pro importantas qui permeten de superar los pics d'activitat e los besonhs en matèria de logistica e d'acompanhament.

« País Basco : la Banca Alimentària que recruta benevòles entà respóner a ua activitat qui creish : l'organizacion qui collècta las vitalhas alimentàrias entaus mei desprovedits qu'a au mensh besonh d'ua quinzena de bonas volontats entà ahortir las soas equipas »

Hont : article Sudouest.fr deu 24 d'octobre de 2021, redaccion P.P

« País Basco : a la recèrca de benevòles entà la collècta deus Restaurants du Cœur »

Hont : article Sudouest.fr deu 28 de heurèr de 2022

« La Crotz Roja francesa que lança ua crida a la solidaritat. La manca de benevòles entà viéner ajudar aus shens-acès pendent las viradas de nueit qu'es important au País Basco. »

Hont : França 3 navèra Aquitània, 6 de genèr de 2023 « VIDEO. Shens ostau : la Crotz Roja que cèrca benevòles entà las picoradas a Baiona ». Reportatge America Lopez e Alexandre Perrin.

* Segon Pascal Dreyer, Vicepresident Recèrca & Solidaritats e coordinator scientific d'un hialat de recèrcas.

« Qu'observam un arsec navèth entà har servici, çò horneish Jean-Michel Prieto, expresident de la Table du Soir. N'avem pas nat mau entà plear los emplecs deu temps. Que cau quitament velhar a ua bona alternança deus torns de benevolat, de tant que i a monde qui vòlen participar ! Qu'es un estrambòrd deu còr qu'es agradiu a véder. »

Hont : article Bayonne.fr deu 2 de mai

Las activitats deus benevòles que son plan variadas segon las estructuras : ensenhamant deu francés, acompañament escolar, temps de ligam sociau auprès de personas isoladas, gestion de botiga de vestits e de casau participatiu, gestion deus flus de vitalhas (arribatge, triatge, estocatge, preparacion), recapte deus invenduts deus supermercats locaus, seguit comptable, etc. Los perhius deus benevòles que son donc plan diversificats segon las tascas qui cau har e las disponibilitats de cadun.

« Los benevòles que son de tot atge a la Table du Soir : «qu'avem un jorn recebut ua gojata qui frequentava lo collègi Largenté quauquas annadas a ; que's bremava l'intervencion que i avèvi hèita entà presentar La Table du Soir. Era e la soa companha qu'estón voluntàrias.» En mei deus voluntaris, La Table du Soir que beneficia deu sostien d'ua quinzena de peñas baionesas, qui preparan los repaishs cadua au torn, mes tanben de la Crampa deus Mestiers dab aprendís deu CFA qui fabrican e horneishen lo pan cinc jorns de la setmana. »

Hont : article Bayonne.fr deu 2 de mai de 2023 Vila de Baiona. « la Table du Soir, sason 30 ».

Hòrt de rasons qu'an aviat aqueras personas a s'investir benevolàment dens la luta contra la precaritat alimentària : mantién un ligam sociau, trobar plaser dens l'ajuda, estar integrat a ua equipa... e tanben entà sentir-se mensh sol e balhar, o entà balhar pr'amor qu'an recebut eras tanben.

Los benevòles que tròban la lor fòrça d'engatjament en lo contacte dab los autes, los moments partatjats dab los publics arcuelhuts, e aqueth sentiment de complir quauquarren d'utile, en tota abnegacion.

« Que disen sovent que los vielhs non serveishen pas ad arren. Totun, que constitueishen la basa benevòla d'associacions nombrosas. Dens aquera associacion que vòlen des.har los prejutjats, a l'encòp suus mei desprovedits e suus seniors. Qu'organizam duas distribucions a la setmana. De que n'i a que ns'apèran sovent las magicianas, pr'amor qu'arribam a har hòrt dab pauc de mejans », çò explica Catherine Lalanne.

Hont : article PresseLib deu 19 de julhet de 2002 « Catherine Lalanne, la magicana de l'especieria Solidària de Gant ».

ÇÒ QUI'S PASSA AULHORS

Co-formacion deus benevòles

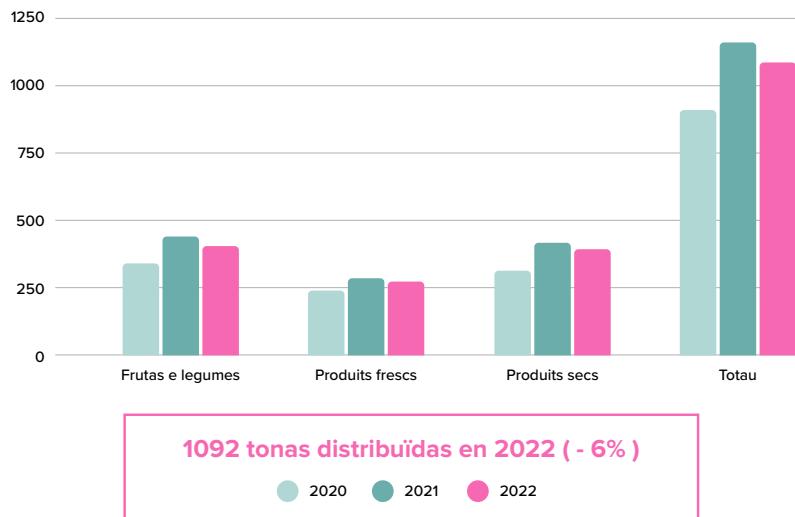
➤ **CCAS Angers** : Lo CCAS d'Angers que prepausa cada annada un **programa de formacions aus benevòles** entà melhorar la qualitat de l'arcuelh deus beneficiaris. Un cargat de mission deu CCAS que recensa los **besonhs** en formacion cada annada auprès de las asociacions. Que recèrca en seguida intervenients entà animar las formacions (50 a 60 personas) devath la fòrma de **conferéncias e talhèrs**.

➤ **Païs Tèrras de Lorena** : Mesa en plaça de formacion de 2 jorns on se mèsclan benevòles, professionaus e usatgèrs entà crear las condicions de dialògue enter los participants, entà soscar amassa a çò qui seré ua ajuda alimentària ideau e enfin entà explicitar las evolucions desirablas entà se n'apressar.

2.3 RESSORÇA ALIMENTÀRIA : L'APROVEDIMENT SUU TERRITÒRI

> Chifras clau*

LA DISTRIBUCION

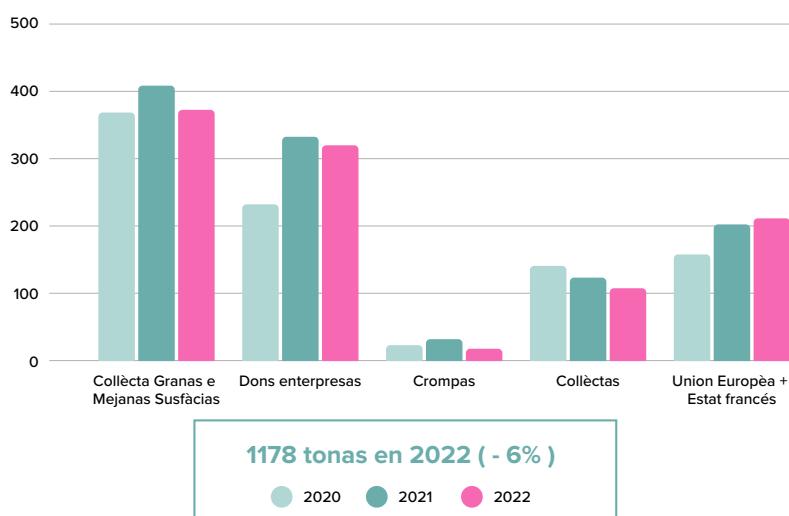

LOS PRODUITS FRESCS

La baisha de la collècta qu'es compensada peus dons de las empresas regionaus e nacionaus (Clickdon) sustot en frutas e legumes e productes leitiers, e crompas en productes d'apòrt proteic carns e peisshs (9 tonas), ueus (5 tonas).

> Chifras clau**

L'APROVEDIMENT

LOS PRODUITS SECOS

Ua annada contrastada : los estòcs “excepcionaus” de la fin de 2021 que pòrtan remèdi a l'esbonida deus apòrts, de las crompas publicas (UE e Estat) hòrt perturbats per las hauças deus prètz e los rambalhs suus mercats : congelats, cafè, etc.

En véder la reduccio de la collècta e en ligam dab lo Projècte Alimentari deu Territòri portat per la Comunautat d'Aglomeracion País Basco**, la securizacion de l'aprovediment dab ua produccion locau que serà un enjòc hòrt entau territòri.

* Dadas gessidas deu rapòrt d'activitat de la Banca Alimentària de País Basco en mai de 2022.

** Consultader suu site internet communaute-paysbasque.fr

en DETALH

➤ **Recuperacion GMS (Granjas e Mejanas Susfàcias)** : accion de recuperar las vitalhas alimentàrias estremadas deus taulers de las granjas e mejanas susfàcias pr'amor de la lor DLC (data limita de consum) plan braca, mes consumideras. La collècta que's hè cada jorn deu diluns au dissabte dab un parc de 7 camions frigò. Las vitalhas que son triadas e condicionadas dens l'enterpaus de la Banca Alimentària abans la lor distribucion a las associacions partenàrias.

Dons d'enterprises agro-alimentàries : un prospector qu'a per mission de sollicitar totas las entreprises agro-alimentàries de la region entà obtiéner dons de produits autanplan secs com frescs. En mei, las granjas enterpresa nacionaus deu sector que hèn dons importants a la Federacion de las Bancas Alimentàrias qui torna distribuir aqueths produits a totas las bancas locaus.

Crompas : que s'ageish de crompas hèitas en dirècte per la Banca Alimentària (o las especierias sociaus) qui permeten de completar la varietat deus produits distribuits en tot respectar atau lo « camembert nutricionau ».

Collècta : ua collècta alimentària nacionau que's debana cada an per la darrera dimenjada de noveme en tots los supermercats. Qu'amassan vitalhas non periblas qui seràn distribuidas tot lo long de l'annada a las associacions partenàrias. Aquera operacion que mobiliza a l'entorn de 1000 benevòles sus tot lo País Basco.

Ajudas financeràs de l'Union Europèa (UE) e de l'Estat : l'Union Europèa qu'es ua hont importanta d'aprovediment gràcies au Hons Sociau Europèu (FSE) qui a remplaçat lo Hons europèu d'ajuda aus mei des-hornits (FEAD). L'ajuda alimentària portada peu FSE que participa a la reduccion deu praubèr dens l'Union Europèa e qu'ahorteish la cohesion sociau. L'Estat francés que pòrta tanben la soa contribucion gràcies au Crèdit Nacionau per las Especierias Sociaus

La CROTZ ROJA

« La nosta ajuda alimentària que s'empara sus :

- ua comanda setmanerà a la Banca Alimentària - enterpans, cambajon, còcas per exemple.
- un amassatge per las panisserias partenàrias, quan i a invenduts (Paul aleas Marinas, La Mie Câline còr de vila, Carrément Gourmand Baiona Nòrd) – enterpans, pan, ensaladas, vieneserias
- ua crompa a petit prètz – sopa, cafè, chocolat, aiga, veires...

Qu'arriba qu'agim pauc de causas, en véder la disparitat deus invenduts e apòrts de la Banca Alimentària. Alavetz, que sentim que lo monde pòden estar decebuts. Generaument, las personas qu'ac comprenen, qu'avem tostems sopa, cafè.»

➤ Qué ditz la legislacion ?

Drin a drin la legislacion que preved de connectar lo tèma de la ressorça alimentària dab la luta contra lo gaspilhatge alimentari. Que's pòt mentàver :

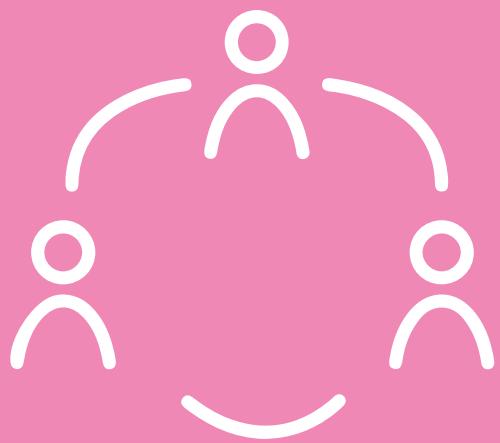
En 2016, la lei n°2016-138 deu 11 de heurèr de 2016, dita « Loi Garot » qu'a introdusit l'obligacion entaus comèrcis de detalh alimentaris d'ua susfàcia de mei de 400m² de prepausar a ua o mei d'ua associacion d'ajuda alimentària abilitadas de passar ua convencion entà us dar los invenduts consumiders taus umans.

La lei EGALIM de 2018 que preved sonque lo don entà la restauracion collectiva : « las cantinas que devén prepausar dons a associacions abilitadas dens l'encastre de la mesa en plaça d'ua desmarcha de luta contra lo gaspilhatge alimentari ».

La Lei n° 2020-105 deu 10 de heurèr de 2020 relativa a la luta contra lo gaspilhatge e a l'economia circulara qu'a possat las susfàcias granas a véner produits de qui la data limita de consum (DLC) es pròcha. Aqueras vitalhas qui èran abans jetadas o dadas, que son ua escadença entaus consumidors qui pòden crompar aqueths produits a tarifas redusidas, mes aquò qu'a per consequéncia de har baishar los dons alimentaris a las associacions caritativas e autas estructuras d'ajuda alimentària.

ÇÒ QUE'S PASSA AULHORS

- **Le Chainon Manquant** : Collècta jornalèra o setmanèra programada dab camion refrigerat (adobaires de repaish, evenimenciu, restauracion collectiva, comèrcis de proximitat...) de las sobras alimentàrias puish redistribucion immediata, en ligason hreda, a un hialat d'associacions partenàrias entà ua consum lo jorn medish.
(lechainon-manquant.fr, Lion, París, Bordèu)
- **SOLAAL** : facilita e organiza los dons de las cordèras agricòlas e alimentàrias cap a las associacions d'ajuda alimentària. SOLAAL que prepausa au donator, sovent hòrt encuentat per la soa activitat, de s'encargar de la reparticion deus sons produits cap a las associacions. D'un autre costat, las associacions d'ajuda alimentària abilitadas que son associadas a las accions de SOLAAL en participar a un Comitat de ligason qui s'amassa cada trimèstre haut o baish. (solaal.org)
- **Hello Ernest** : qu'es lo finançament de crompa de tistèth biologic, entà l'ajuda alimentària, per ua majoracion deus plats deus comerçants partenaris (« pourmanger » : majoracion indolòra de quauques centimes qui lo restaurator aplica sus ua addicion)
(hello-ernest.com/fr Bordèu, París)
- **Crompas gropadas auprès de productors locaus, Toul** (País Tèrras de Lorena + ATD Quart Monde) : que s'ageish d'acercar los productors e los consumidors, tanben los precaris, shens passar peu don mes per la crompa d'ua produccion locau. L'objectiu qu'es de redusir lo prètz deus aliments per persona entà favorizar l'accès a produits alimentaris de qualitat e locaus, en simplificant l'aprovediment peu productor. Las comandas qu'arriban au centre socio-culturau de Toul on cada associacion (ATD Quart Monde, la Crotz Roja e lo Secors Catolic) es vienuda cuéller las comandas.

#3

QUINS MEJANS NAVÈTHS MÉTER EN ÒBRA ?

3.1 Cò qu'es en REFLEXION

LA FERME D'UHALDIA

La bòrda d'Uhaldia qu'es un Talhèr Obrador d'Insercion (ACI) implantat sus la comuna de Hasparn despuish 2020, e especializat dens la produccion legumaira. Qu'a desenvolopat un hialat de comercializacion apeat sus la distribucion de tistèths auprèhs d'abonats, e differents lòcs de venta. Qu'a integrat lo projècte territoriau Iparlab (Iniciativa Paisana d'Aprovesiment deus Restaurants Locaus e Alimentacion en País Basco). Qu'es en relacion dab la Banca Alimentària entà poder har partir los produits qui a de sobras.

Que pòrta bitara un projècte navèth dab l'objectiu de desenvolopar e de crear navèras solucions d'aprovediment mei justes d'un punt de vista sociau, entà permetre a las personas en situacion d'inseguritat alimentària d'accendir a ua alimentacion locau, biologica e de qualitat, en tot desenvolopar lo lor poder d'obrar, en cooperacion dab los actors deu maine agricòla, de l'ajuda alimentària, e deu sector sociau.

Entad aquò har, que s'empara sus un collectiu de partenaris : BLE (Civam bio), lo GIP DSU de Baiona e deu País Basco, l'Institut francés de las Navèras tecnologias culinàrias, lo Secors Catolic, etc.

Lo projècte qu'es neishut d'ua demanda de las personas en situacion de precaritat alimentària acompanhadas per las estructuras de l'ajuda alimentària e peus obrèrs e obreràs en trajècte d'insercion de la Bòrda d'Uhaldia. Que vòlen poder arretrobar la dignitat dens la causida de la lor alimentacion e dens la lor autonomia alimentària.

➤ Tres accions que son previstas :

Accion 1 : parcèla solidària, portada per un collectiu d'abitants qui beneficien de l'ajuda alimentària (mesa a disposicion deu grop de personas en situacion de precaritat alimentària de l'ua de las parcèlas de la bòrda e acompanhament tecnic entà produsir legumes biologics qui alimentaràn las especierias sociaus e la Banca Alimentària deu País Basco).

Accion 2 : talhèrs de partatge de saber-har alimentari e culinari ecologics (talhèrs cosina, sabers vivèrs, etc.)

Accion 3 : creacion de solucions d'aprovediment entà l'accès a ua alimentacion locau, biologica e de qualitat entà l'ajuda alimentària (cooperacion e rencontres enter los actors locaus deus maines agricòla, de l'ajuda alimentària, deu sociau e de las personas en situacion de precaritat alimentària).

Associacion Celeste – projècte en reflexion ONDO JAN - restaurant solidari a Baiona.

Reflexion sus un navèth dispositiu ligant qualitat d'alimentacion e ajuda alimentària, formacion au mestier de cosinèr e insercion professionau, dab tarifas adaptadas e un modèle economic mixte.

Que prepausan de crear un establiment ubèrt au gran public centrat a suu ben minjar, dab ua auhèrt de restauracion qualitativa (qualitat deus produits), sana e responsabla (aprovediment locau, circuits-bracs, saisonalitat). Lo projècte qu'es pensat entà que los publics qui n'an pas tradicionaument los mejans de poder profieitar d'aquera sòrta d'auhèrt qualitativa se posquin restaurar en çò d'Ondo Jan, gràcias a la mesa en plaça de « chècs solidaris ».

Lo concèpte :

- **Un comèrci de quartèr** : restauracion abordabla cada mijorn, auherida sus plaça e tà har seguir, dab produits de qualitat, plats deu jorn e auhèrt complementària de cafè e pastisserias. Aquò que serà completat per un espaci especieria dedicat a la venta tà s'emportar de produits bruts gessits de produccions locaus e rasonadas.
- **Un comèrci solidari** : creacion de « chècs solidaris » taus publics en situacion de precaritat alimentària. D'ua valor de 60€ mesadèrs, aqueths bons de crompa que poiràn estar despensats, sii costat restaurant sus plaça, sii costat especieria. Aquò que permeteré un accès democratizat ad aqueth tipe d'auhèrt qualitativa. Los chècs solidaris que seràn finançats per l'activitat de restauracion e distribuits en collaboracion dab los servicis sociaus locaus.
- **Un restaurant d'aprendissatge** : arcuelh deus estagiaris tot lo long de l'annada. Que serà un public d'insercion qui desira descobrir los mestiers de la restauracion, formà's e experimentar la soa capacitat de mestresa d'un pòste o apréner la gestion d'un establiment abans d'aviar un projècte pròpi.

3.2 Ò QUE HÈN AULHORS...

Gers Solidaire qu'es ua estructura unica en França, creada en 2018 e qui amassa a l'escala deu departament : lo Departament, la Crotz Roja francesa, Le Secours Populaire, la Banca Alimentària, Le Secours Catholique, l'Union Departamentau deus CCAS e CIAS e lo CIAS deu Gran Aush Còr de Gasconha.

L'objectiu deu GIP qu'es de sostiéner, **promòver, bastir e innovar** entà **lutar contra lo praubèr** e totas las fòrmas d'exclusion **sociau**. La fòrça e la legitimitat d'accion deu GIP qu'es la soa pagèra departamentau e la soa capacitat a federar a l'entorn de projèctes estructurants, actors publics, associatius, organismes sociaus e institucionaus. Qu'a per objectiu originau de considerar l'ajuda alimentària devath totas las soas fòrmas com un vector d'inclusion sociau, de prevencion santat e d'educacion de las populacions praubas e precàrias. Au delà deus enjòcs sanitaris e sociaus, aqueth projècte qu'a tanben enjòcs environmentaus e economics. Environmentaus, pr'amor que's tròba en un departament hòrt agricòla e bio qui pòt neurir tota la soa populacion dab un hòrt potenciat en circuits bracs. Enjòc economic tanben pr'amor que permet de despensar mensh gràcias a la prevencion santat e que representaré l'equivalent de 5 milions de repaishis annaus hornits locaument.

Las tres missions:

- **Ua informacion e ua coordinacion facilitada** : telefonia sociau, mediaciòn numerica, accès aus drets, aplicacions, site internet, Servici Public caminaire devath lo pilotatge d'un numéro verd sociau.
- **Los tèrc lòcs solidaris**, estructuras d'arcuelh deu public e de benevòles que prepausan diferents servicis (especieria sociau, vesti-botiga, conselh, accès aus drets, talhèrs, numeric ...). Lo projècte que preved lo desenvolupament sus l'ensemble deu territòri de « tèrc lòcs », on collabòran las associacions caritativas, los responsables de circonscripcions departamentaus e los CCAS/CIAS entà arcuéller los publics e distribuir vitalhas alimentàrias. Aqueths tèrc lòcs que permeteràn tanben de méter a disposicion deus beneficiaris un acompañament sociau globau per la preséncia sus un lòc d'arcuelh comun de tribalhadors sociaus deu CCAS e deu Conselh departamentau.
- **Lo conselh a las collectivitats e associacions** dens lo maine de l'engenheria sociau, de las politicas publicas de solidaritat, deu montatge de projèctes.

Las atrunas :

- Un tractament departamentau de la vitalha « alimentària » (coordonada enter lo site deu Secours Populaire Francés e lo de la Banca Alimentària) que permet un collectatge, un tractament logistic, e ua securizacion sanitària qui corresponen aus besonhs ;
- 16 sites GERS SOLIDAIRE « centre borg » qu'auhereishen ua obertura au public, respectuós de la dignitat de las personas, dab un espaci d'arcuelh, de talhèrs (numeric, cosina, consum...), ua permanéncia sociau, ua especieria sociau e ua vesti-botiga ;
- Un projècte caminaire deu tipe « Crotz Roja sus arròdas » qu'acaba lo malhatge departamentau,
- Ua comission locau Gers Solidaire, permet a l'ensemble deus actors sus cada site « centre borg » de coordonar las lors accions e de generar ua coneishenç escaduda de las problematicas ligadas au praubèr e a l'exclusion sociau.

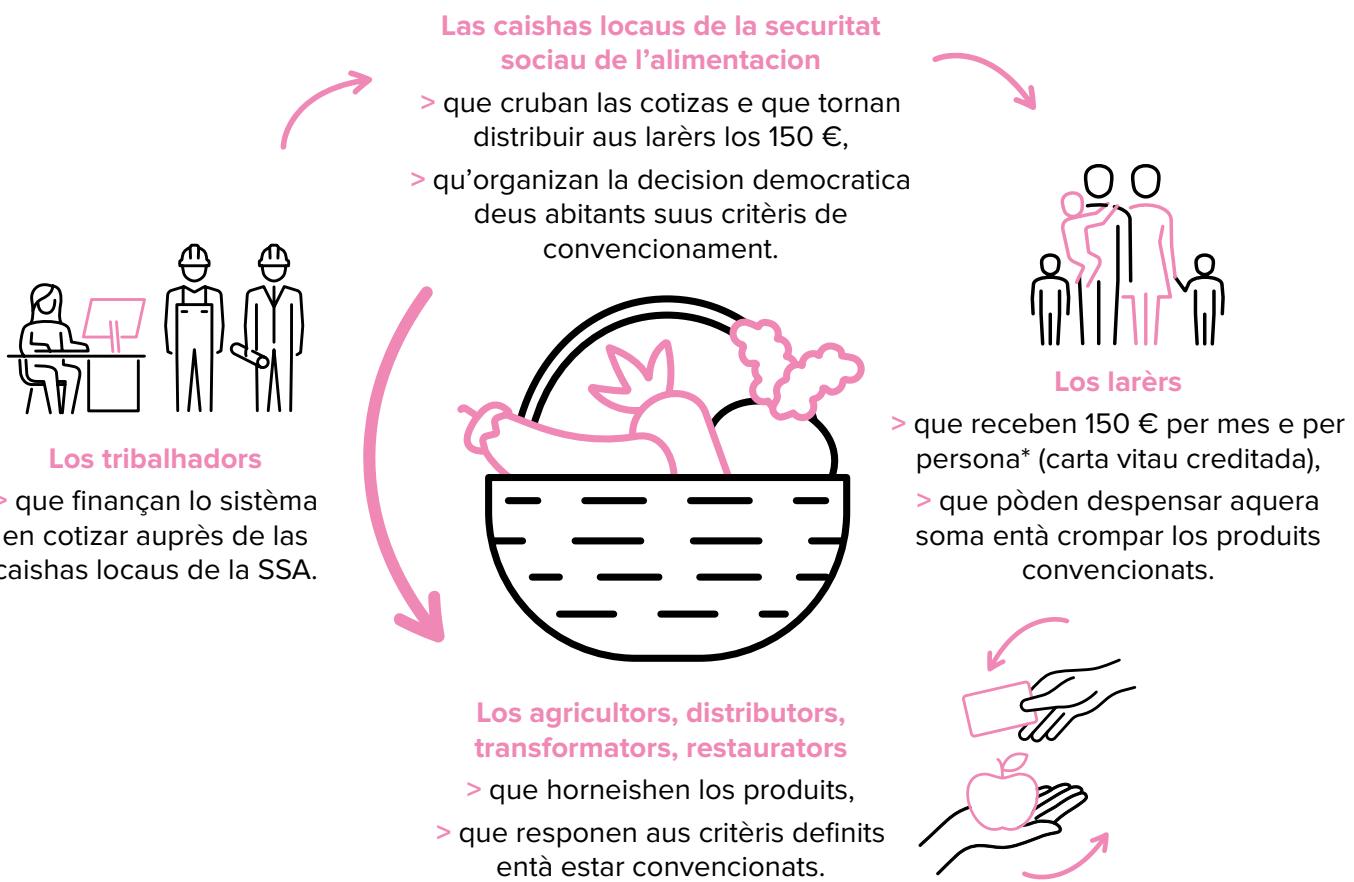

La Securitat Sociau de l'Alimentacion (SSA), qu'es lo hèit d'integrar l'alimentacion au dehens deu regime generau deus drets sociaus, per la creacion d'ua branca navèra de la securitat sociau. L'idèa qu'es de superar l'ajuda alimentària e de pensar l'accès de tots e totes a ua alimentacion causida.

> Concrètament que fonciona :

- dab ua carta vitau de l'alimentacion qui balharà accès a produits convencionats,
- per ua soma de 150 €, haut o baish, per mes e per persona,
- dab critèris de convencionament deus produits decidits democraticament dab los ciutadans, en caishas locaus, on cadun cotizarà segon los sons mejans.

La ssa en PRACTICA

La SECURITAT SOCIAU DE L'ALIMENTACION QUE S'EMPARA DONC SUS TRES PIELARS

1.

L'universalitat :

ua soma incompressibla atribuïda cada mes shens condicions de ressorças.

2.

Lo convencionament democratic deus produits :

los ciutadans que decideishen a l'escala locau deus produits alimentaris qui desiran convencionar.

3.

Lo finançament basat sus la cotiza sociau

cotizar segon los sons mejans, utilizar segon los sons besonhs.

* montant degressiu dens ua familha

Mei d'ua experimentacion qu'es en cors* suu territòri nacionau e quauques iniciativas que son en reflexion sus Païs Basco (sustot a Urrunha).

➤ L'expérimentation en Gironde

Un tribalh de « prototipagte » qu'es dejà aviat entà un començament de l'experimentacion en 2024.**

Tres actors son a las originas deu projècte : lo Conselh Departamentau de Gironda, la Vila de Bordèu, lo Collectiu Acclimat'accion, qui partatjan finalitats comunas :

- méter en òbra un dret a l'alimentacion duradissa ;
- transformar lo sistèma agricòla alimentari.

Quins produits / quins lòcs ? Un quarantenat de ciutadans que tribalhan autanlèu 2023 entà elaborar ua carta de convencionament deus produits alimentaris e deus lòcs de distribucion qui seràn includits au dispositiu.

Prumèras pistas de tribalh :

- durada : 1 an.
- implantacion geografica : 4 territòris dens lo departament.
- volume de l'escantilh de beneficiaris : 400 a 500 personas.

➤ L'experimentacion Tolosana – CAISSALIM

Lo funcionament de la Caisha

Fondada sus principis de gestion democratica e de solidaritat, la Caisha Ciutadana d'Alimentacion que deu perméter a cadun deus sòcis d'aver un budget alimentari mesadèr hèit entà crompar produits convencionats.

Entad aquò har :

- En seguida d'un periòde de formacion aus enjòcs de l'alimentacion, los sòcis de la caisha que determinan los critèris qui definiràn los produits convencionats ;
- cada sòci de la caisha que paga en fonction deus sons mejans ;
- la mejana d'aqueras cotizacions qu'es versada a cada membre de la caisha ; aqueth budget que poirà sonque estar utilizat entà us produits alimentaris convencionats sus la basa deus critèris definits peus sòcis de la caisha.

Lo projècte qu'estó aviat en genèr de 2023 e que fedèra mei d'ua iniciativa alimentària ciutadana a Tolosa en ua caisha d'alimentacion.

Dens un prumèr temps, aqueras iniciativas que s'organizaràn en caisha d'alimentacion a l'escala d'un bacin de vita. Los sòcis d'aqueras caishas que cotizaràn segon los lors mejans e que receberàn totas e tots la medisha allocacion. Aquera allocacion que poirà estar despensada auprès d'un hialat de professionals convencionats (productors, transformators, distributors). Que son los sòcis de la caisha qui auràn definit collectivament los critèris de convencionament. Entà us determinar en coneishença de causa, los sòcis que seràn acompañats en la compreneson e la mestresa deus enjòcs deu sistèma alimentari. Aqueth acompañament que serà realizat per aprenents, integrant atau objectius pedagogics recipròcs.

Dens un segond temps, las caishas de bacin de vita que seràn articuladas amassa entà formar la Caisha d'Alimentacion de Tolosa. L'interès d'aqueth cambiament d'escala qu'es sustot d'alargar lo dispositiu de solidaritat e d'assolidar los sistèmas alimentaris atau estructurats. Sistèmas monetaris innovants permetent lo fonctionament de las caishas que seràn desenvolopats.

Los resultats d'aqueth projècte qu'ajudaràn a l'eishamiada de caishas d'alimentacion sus d'autas territòris de faiçon coordonada e particularament en Occitania.

* consultaders suu site internet securite-sociale-alimentation.org

** Dadas gessidas de gironde.fr/sites/default/files/2023-05/d%C3%A9pliant%20SSA.pdf

Cias País Basco en association dab L'audap

15 avenguda Foch, CS 88 507, 64185 Baiona Cedex

Tél : 05 59 37 75 75

siege.cias@ciaspaysbasque.fr

CENTRE INTERCOMMUNAL D'ACTION SOCIALE

GIZARTE EKINTZAKO HERRIARTEKO ZENTROA

CENTRE INTERCOMUNAU D'ACCION SOCIAU

Agence d'urbanisme
Atlantique & Pyrénées